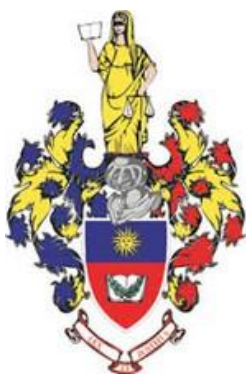

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ ЗАХІДНИЙ
РЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ЛИТВА)**

ЗБІРНИК ТЕЗ

**Міжнародної науково-практичної конференції
Двадцять четверті осінні юридичні читання
«Захист прав людини в Україні в умовах
воєнного стану та у післявоєнний період»,
*присвяченої 75-й річниці прийняття Європейської
конвенції з прав людини***

м. Хмельницький
23 жовтня 2025 року

УДК 341.231.14

А 43

А 43 Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції Двадцять четверті осінні юридичні читання «Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану та у післявоєнний період» (м. Хмельницький, 23 жовтня 2025 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2025. 392с.

ISBN 978-617-7572-56-4

У збірнику представлені тези доповідей, які були подані на Міжнародну науково-практичну конференцію Двадцять четверті осінні юридичні читання «Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану та у післявоєнний період», що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова 23 жовтня 2025 року. Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і наукових установ, здобувачів вищої освіти, практичних працівників і широкий читацький загал. Організаційний комітет Міжнародної науково-практичної конференції Двадцять четверті осінні юридичні читання «Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану та у післявоєнний період» не завжди поділяє думку учасників конференції. Основний матеріал доповідей подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи закладів вищої освіти і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

УДК 341.231.14

© Колектив авторів, 2025 ©
Хмельницький університет
управління та права
імені Леоніда Юзькова, 2025

ISBN 978-617-7572-56-4

правовідносинах між батьками та дітьми). Інші складові права батьків щодо спільного майна на майна, переданого з метою забезпечення виховання та розвитку дитини, спрямовані на забезпечення та захист найкращих інтересів дитини, її розвитку, навчання та виховання.

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України, прийнятий 10 січня 2002 року (із наступними змінами та доповненнями). *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
2. Красицька Л. В. Проблеми здійснення та захисту особистих та майнових прав батьків і дітей. Дис. ... докт.юр.наук. Спец. 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Вінниця, 2015. 496 с.
3. Давидова І. В., Павлова В. Г. Забезпечення права батьків і дітей на майно. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 112–115.
4. Галаш А. Правове регулювання прав та обов'язків батьків щодо майна дитини за законодавством України та держав Європейського Союзу: порівняльно-правове дослідження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Випуск 86. Частина 2. С. 59–64.
5. Чернега В. М. Сімейне (національне, міжнародне, порівняльне) право: підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2023. 370 с.
6. Оніщук О. Поняття та особливості батьківських прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 10. С. 26–30.

Дерев'янко Богдан Володимирович,

*доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник
Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова НАН України»*

НАЯВНІ І ПОТЕНЦІЙНІ ПРОГАЛИНИ У ПРАВІ: ПОДОЛАННЯ У МЕЖАХ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА

Відносини у сфері економіки розвиваються нелінійно. У гонитві за переваги перед конкурентами суб'єкти господарювання, особливо суб'єкти підприємництва, винаходять нові способи виробництва, нові види господарської діяльності, експериментують із використанням у виробничому процесі нових способів та матеріалів. У підсумку сучасне право, зокрема право, яким регулюється діяльність у сфері економіки, значно відстає від фактичного розвитку самої економіки. Право намагається наздогнати економічні та інші суспільні відносини, роз'яснити та врегулювати їх. А саме право намагається наздогнати законодавство. Останнє майже завжди відстає від права. В економіці постійно з'являються нові види і способи діяльності, які є більш економічними, ергономічними, потребують менше затрат людської праці тощо. Протягом кількох десятиліть у світі з'явилося багато видів господарської діяльності, пов'язаних із розвитком науково-технічного прогресу. Право лише постфактум «помічає» ці види діяльності і намагається їх врегулювати.

Раніше нами вказувалося на появу нових виробництв і видів діяльності, пов'язаних із запровадженням діяльності із виробництва енергії з нових джерел та використання основних засобів, що на цій енергії працюють [1, с. 81]; діяльність із «майнінгу» криптовалют фактично є господарською за виключенням ознаки легітимного функціонування суб'єктів такої діяльності [1, с. 81; 2; 3]; можливість

здійснення міжпланетних транспортних перевезень та видобутку корисних копалин на Місяці, Марсі чи інших планетах [1, с. 81]. Т.П. Капцова наводить приклади відносин, врегулювати які держава часто не встигає: відносини з електронної комерції, у «шеринговій економіці», відносини з обігу криптовалюти, відносини із застосування штучного інтелекту, програмного забезпечення, біотехнологій та ін. [4, с. 28-30]. Прогалини у праві, що з'являються в описаних випадках, можна вважати позитивними та перманентними. Але є й інша група прогалин у праві, які з'являються штучно внаслідок дій органів законодавчої чи виконавчої влади держави.

Так, слід нагадати, що Президентом України після певних вагань було підписано Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 9 січня 2025 року, який уже набрав чинності, а з 28 серпня 2025 року був уведений у дію [5]. Цим Законом було скасовано чинність Господарського кодексу України [6]. Одним із аргументів була вигадана невідповідність організаційно-правової форми підприємства та існування Господарського кодексу України положенням Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, підписаної 27 червня 2014 року [7]. Невідповідність є вигаданою тому, що у тексті названої Угоди між Україною та ЄС немає вимог щодо скасування жодного кодифікованого акту України або ліквідації жодної організаційно-правової форми суб'єктів господарювання чи інших учасників відносин у сфері економіки. Вважаємо прийняття цього Закону серйозною помилкою. Найбільше від помилки постраждають підприємства, адже ця організаційно-правова форма суб'єкта господарювання буде ліквідована. Та крім цього у випадку скасування чинності Господарським кодексом України багато правових інститутів, які врегульовані лише у цьому Кодексі, потраплять у категорію прогалин у праві. Ці прогалини, рівно як і прогалини, що з'явилися внаслідок розвитку НТП, треба буде усувати.

Потреба в усуненні прогалин у праві викликає необхідність застосування правил аналогії закону та аналогії права. Оскільки близько 90 відсотків нормативних актів в Україні, рівно як і в інших державах, у більшій чи меншій мірі належать до актів господарського законодавства та врегульовують відносини в економіці, то усунення таких прогалин має бути покладено на систему господарського судочинства. Суддя може бути обмеженим у часі, проте це не звільняє його від зобов'язання ухвалити судові рішення. Останнє має бути справедливим, неупередженим та своєчасним. Вірне застосування правил аналогії закону та аналогії права сприятиме цьому. Проте вважаємо більш ефективним з боку держави намагатися усувати прогалини у праві не стільки через застосування аналогії судами, а скільки через внесення змін до норм у законодавстві та доповнення останнього новими нормами і скасування норм та актів, які прогалини у праві штучно породжують. Зокрема, допоки названий вище Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» у дію не введений [5], найпростішим рішенням виглядає його скасування, допоки він не «наплодив» прогалин у праві.

Список використаних джерел:

1. Деревянко Б.В. Нові види господарської діяльності як резерв розширення предмета регулювання господарським законодавством. *Правове забезпечення соціально-економічного розвитку: стан та перспективи*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 35-річчю кафедри господарського права Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця, 11–12 жовтня

2019 р.). Наук. ред. А.Г. Бобкова, А.М. Захарченко. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2019. С. 80–81.

2. Деревянко Б.В. Про порівняння господарської діяльності з видобутком криптовалюти («майнінгом») та здійсненням операцій із нею. *Право України*. 2018. № 5. С. 164–175.

3. Деревянко Б.В., Туркот О.А. Про визнання видобутку («майнінгу») криптовалюти видом господарської діяльності. *Економіка та право*. 2018. № 1 (49). С. 52–59.

4. Капцова Т.П. Застосування інституту аналогії в господарському судочинстві: дис. ... д-ра філос. 081 «Право». Вінниця, 2025. 186 с.

5. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: Закон України від 9 січня 2025 року № 4196-IX. *Офіційний портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>

6. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст. 144.

7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, підписана 27 червня 2014 року. *Офіційний портал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Долинська Марія Степанівна,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри господарсько-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПАДКОЄМЦІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Діяльність нотаріату є одним із видів правозастосовної та юрисдикційної діяльності. Вчинення всіх видів вчинюваних нотаріальних дій, слід віднести до нотаріальних способів захисту цивільних прав та інтересів фізичних та юридичних осіб, для яких вчиняються такі нотаріальні дії. Вважаємо, що діяльність державних та приватних нотаріусів щодо захисту прав та законних інтересів учасників нотаріального процесу починається ще з моменту звернення фізичної особи чи юридичної особи, громадського формування за консультацією по певних правових питаннях [1 с. 165].

Обов'язок держави щодо охорони безспірних прав фізичних та юридичних осіб зводиться не лише до встановлення, поновлення, визнання на підтвердження невизнаних, порушених чи оспорюваних прав, а й до не допущення їх невизнання, порушення або оспорення [2 с. 33].

Безспірні права є також об'єктом охорони під час вчинення державними та приватними нотаріусами при оформленні спадкових справ, шляхом видачі свідоцтв про право на спадщину.

За часів Київської Русі спадкування спочатку проводилося за звичаєвим правом. Спадкоємцями за законом були лише сини померлого, які були зобов'язані видати заміж сестер та забезпечити їх приданим [3, с. 18]. М Ливак стверджує, що у Х столітті вже було сформовано обидва інститути спадкування: за заповітом та за законом [4 с. 16]. Однак, за нормами Руської правди спадкоємцями могли бути лише ті діти, які були народженими у законному шлюбі [5, с. 210]. При цьому дружина-вдова отримувала певну частину майна померлого, яка називалася «на прожиття», тобто обов'язкову

СЕКЦІЯ 5
ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРИВАТНОПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ

Бас В.С. ПІДСТАВИ ВІДМОВИ СУДУ У ЗАТВЕРДЖЕННІ МИРОВОЇ УГОДИ.....	230
Блащук Т.В. «ЗДОРОВ'Я ЯК БЕЗПЕКА»: МОДЕЛЬ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ.....	232
Бориславський Р.А. ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ СПАДЩИНИ ВІДУМЕРЛОЮ.....	234
Бурдельна С.С. КОЛІЗІЙНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ ШЛЮБУ, УКЛАДЕНОГО ЗА КОРДОНОМ.....	236
Ватрас В.А. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА ШЛЮБ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	238
Ватрас К.В. СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА НА ЖИТТЯ І ПРАВА НА СМЕРТЬ.....	241
Ватрас Я.В. ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УКЛАДАННЯ ТА РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ	243
Галаш А.А. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ ПРАВА БАТЬКІВ ЩОДО СПІЛЬНОГО МАЙНА ТА МАЙНА, ПЕРЕДАНОГО З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ДИТИНИ.....	245
Деревянко Б.В. НАЯВНІ І ПОТЕНЦІЙНІ ПРОГАЛИНИ У ПРАВІ: ПОДОЛАННЯ У МЕЖАХ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА.....	247
Долинська М.С. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПАДКОЄМЦІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	249
Заїка Ю.О. ГАРАНТІЇ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ В СУЧАСНИЙ ПЕРІОД.....	252
Крижевська О.О. НОТАРІАЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ: МЕЖІ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ.....	254
Крушельницька Г.Л. ЗАХИСТ ПРАВ ПАЦІЄНТА ПІД ЧАС НАДАННЯ ПСИХІАТРИЧНОЇ	

ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІР.....	358
Романюк В.А. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ВЕРХОВНИМ КОМІСАРОМ ООН З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	360
Солдатова К.В. РОЛЬ УКРАЇНИ У РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ.....	362
Стеньгач Н.О. РОЛЬ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНИХ АЛЬЯНСІВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	364
Стрелюк Я.В., Лінський О.В. СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕКА ПОСЯГАНЬ НА ПРАВА ОСОБИ З БОКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗОВАНИХ УГРУПУВАНЬ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ.....	365
Хоптинський А.Ю. ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄСПЛ В НАЦІОНАЛЬНИХ ЮРИСДИКЦІЯХ.....	367
Burdelna S. INTERNATIONAL LEGAL PROTECTION OF CHILDREN AMID RUSSIAN AGGRESSION.....	369
Ivanova R. COOPERATION BETWEEN STATES AND INTERNATIONAL ORGANIZATIONS: LEGAL DIMENSIONS AND PRACTICAL MECHANISMS.....	371
Liubchych A. THE INTERSECTION OF HUMAN RIGHTS AND RESEARCH RIGHTS IN GLOBAL RESEARCH COLLABORATIONS.....	272
Stovpets V. COOPERATION BETWEEN THE EU AND THE COUNCIL OF EUROPE IN INTERNATIONAL MECHANISMS FOR HUMAN RIGHTS PROTECTION.....	274

Наукове видання

**ЗБІРНИК ТЕЗ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДВАДЦЯТЬ ТРЕТІ ОСІННІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ**

«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ВИКЛИКИ

СЬОГОДЕННЯ»

Відповідальний редактор – Шевчук І. В.

Коректор – Подолянчук О.В.

Комп'ютерний набір – Цвігун Ю. С.

Підписано до друку 20.10.2025 р. Формат 60×84 1/16.

Наклад 50 прим. Зам. № 75.

Видано у Хмельницькому університеті управління та права
імені Леоніда Юзькова.

29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, буд. 8.

Тел.: (382) 71-75-91, (382) 71-80-80. Ел. адреса: pauka@univer.km.ua

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та
радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК
№ 6982 від 19.11.19 р.